

Orędownik Samorządowy

Miasta Kościana • Powiatu Kościańskiego • Gminy Kościan

Nr 17

wrzesień/2008

Rok 2

ISSN 1898-0899

Powstanie Wielkopolskie... 90 lat

W tym roku obchodzimy rocznicę wybuchu zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego. Powstanie wybuchło 27 grudnia 1918 roku, w dzień po przyjeździe do Wielkopolski orędownika walki o niepodległość, wybitnego artysty Ignacego Jana Paderewskiego. Utrudniany przez zaborców przyjazd Paderewskiego do Poznania wywołał falę emocji wartych przypomnienia. Zdarzenia te, a przede wszystkim słowa, z którymi Paderewski zwrócił się do Wielkopolan war-te są tego, by o nich pamiętać. Przypominamy je Państwu dzięki „Kurjerowi Poznańskiemu” z 1918 roku.

26 grudnia 1918 roku o godzinie 21.10 na dworcu poznańskim zebrał się tłum mieszkańców i okrzykami: Niech żyje Paderewski, Niech żyje Polski Komitet Narodowy w Paryżu Niech żyje Polska, Niech żyje Koalicja i Wilson, Niech żyje Anglia, powitał Ignacego Jana Paderewskiego. Pianista przyjechał z Gdańska z małżonką i delegacją oficerów angielskich. Rzesze ludzi, liczne delegacje witały Paderewskiego i towarzyszyły jego powozowi na całej trasie przejazdu z dworca do Hotelu Bazar. „Gdy pochód wkroczył na ul. Św. Marcina. Wiwatom i owacjom nie było końca. Wszystkie okna oświetlone, pełne wiwatujących i wiewających chustkami ludzi, chorągiew przy chorągwi, w oknach morze świateł i ogni. Wszystko złożyło się na jeden niezapomniany, niezatarty obraz potężnej, żywiołowej, manifestacji narodowej jedności bez różnic klas i stanów. Powozy obsypano kwiatami, wiwatom nie było końca”.

W Bazarze gości powitali przedstawiciele Naczelnej Rady Ludowej i liczni oficjele. Po słowach powitania. Do zebranych przemówił Ignacy Jan Paderewski. „Wielce szanowni przedstawiciele Wielkopolski! Szanowne Rodaczki i Rodacy. Siostry i Bracia!

Co się w tej chwili w duszy mojej dzieje, każdy z Was odgadnie. Po tym, co przed chwilą przeżyłem słowo na ustach zamiera. Żyjemy w czasach, gdy każdy winien pannać nad uczuciami. I ja opanować muszę wzruszenie, a że

mówić winienem, więc mówię. Za to przyjęcie Wam tu i tym tłumom tam na ulicy serdecznie dziękuję. To coście mnie zgotowali, nie do mojej odnosi się osoby. Jestem symbolem pewnej idei, tej samej, której służy Polski Komitet Narodowy. Jako delegat Komitetu Narodowego szczęśliwy jestem, że znalazł dla niego takie uznanie. Jako człowiek, czuję się szczęśliwym, że dożyć mogę tej chwili, że mogę być symbolem. A dla człowieka to zaszczyt wielki, tym większy, że spotkał mnie tu na tej wiekopomnej, odwiecznej Wielkopolskiej Ziemi. O Was, coście nie dali się prześcignąć w spełnianiu obowiązków narodowych, w odpięciu nacisku przemożnego, coście w pracy organizacyjnej i gospodarczej Polsce całej byli przykładem. A zaszczyt ten nie spotkał mnie od jednej warstwy, od jednej klasy, ale od całego wielkopolskiego ludu. Jestem dumny z tego, że jako członek Polskiego Komitetu Narodowego nie należałem do żadnego stronnictwa. Tym śmieiej i szczerzej dziś powiedzieć mogę, że dziś nie pora na stanowe i dziedziczne przywileje. Wszycyśmy dzieci jednej Matki i o ile każdy z nas swój święty spełni obowiązek, mamy równe prawa do jej sprawiedliwej opieki. Po długich latach niewoli Ojczyzna się odradza. Odbudować się musi na tych samych podstawach, na których ta pierwsza budowa poczet a została. Żadne, najmdirzej zorganizowane stronnictwo Ojczyzny odbudować nie zdola. Do tego dzieła trzeba jedności i zgody wszystkich, miłości i siły, wiary i zaparcia się samego siebie, do tego dzieła potrzeba wszystkich sił i wszystkich serc zespołu. Odbuduje Polskę przede wszystkim chłop polski i rolnik polski z niego powstały i my wszyscy, o ile pójdziemy z ludem. I w tej nadziei dziękuję Wam, wobec Boga i Ojczyzny równym, zarówno sercu bliskim i drogim. Niech żyje Polska, zgoda, jedność, a Ojczyzna nasza wolna, zjednoczona z naszym polskim wybrzeżem żyć będzie po wsze czasy”.

bj.
Źródło: „Kurjer Poznański”, nr 297, sobota 28 grudnia 1918 roku.

Powstanie Wielkopolskie 1918/1919
Przyjazd Ignacego Paderewskiego do Poznania w towarzystwie oficerów angielskich w czwartek 26 grudnia 1918 r. Karta pocztowa 2 Malował Leon Prauziński – Druk trójbarwny i nakład Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu.

Przyjazd Jana Paderewskiego do Poznania w rocznicę wybuchu powstania, 27 grudnia 1919Zdjęcia archiwalne zamieszczone w tej Galerii pochodzą ze strony Poznańskiego Miejskiego Informatora Medialnego.

Dwa miliony dla szkół

Rozpoczęły się już zajęcia w ramach projektu „Na miejsca! Do życia gotowi! Start!”, na który 29 sierpnia br. Gmina Miejska Kościan podpisała z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Poznaniu umowę o dofinansowanie na ponad 2 mln złotych. Projekt nie zakłada wniesienia wkładu własnego beneficjenta, co oznacza że uzyskane dofinansowanie pokryje wszystkie koszty projektu. Projekt nastawiony jest na wyrównywanie szans edukacyjnych, szczególnie wśród dzieci które mają utrudniony dostęp do edukacji i zapewnienie wysokiej jakości usług świadczonych w systemie oświaty. Objętych nim zostanie 900 dzieci przez dwa lata szkolne. Od 10 września wśród uczniów wszystkich szkół podstawowych i gimnazjów w Kościanie została przeprowadzona akcja informacyjno-promocyjna o proponowanych w ramach projektu formach. Z końcem września uruchomiona zostanie również strona internetowa pod adresem www.nds.koscian.pl i biuro projektu, czynne od poniedziałku do piątku w godz. 11-17, w soboty 11-13, mieszczące się w Urzędzie Miejskim Kościana, al. Kościuszki 22, pok. 204a, tel. 0655121111 wew. 308, gdzie można uzyskać informacje nt. projektu. O prowadzonych zajęciach można dowiadywać się także w szkołach.

W każdej placówce, po przeprowadzonej rekrutacji, odbywają się już zajęcia. Są to m.in. zajęcia dydaktyczno-

wyrównawcze: reedukacji w 3 grupach po 5 uczniów (2godz./tydz.), zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki i przyrody dla uczniów szkoły podstawowej w 4 grupach po 12 osób (1godz./tydz.), zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki dla uczniów gimnazjum w 4 grupach po 12 osób (1godz./tydz.), zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języków obcych (ang./niem.) w gimnazjum w 4 grupach po 12 osób (2godz./tydz.), zajęcia gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej w 4 grupach po 10 osób (2godz./tydz., w tym jedna godzina na basenie).

Wśród dodatkowych zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych znalazły się przygotowane dla uczniów programy kół zainteresowań: koło matematyczne „Wesoły matematyk” i koło przyrodnicze „Mały Badacz Świata” dla uczniów szkoły podstawowej, jak również koło matematyczne „Lubię liczyć i liczyć na siebie”, koło informatyczno-techniczne „Młody inżynier” dla gimnazjalistów oraz zajęcia „Szkoły demokracji” również dla uczniów gimnazjum.

Zajęcia wszystkich kół zainteresowań i „Szkoły demokracji” odbywają się 1 godz. tygodniowo w grupach 12 osobowych (szkoła demokracji-grupa 15 osobowa), prowadzonych w szkołach przez nauczycieli przedmiotów. Natomiast 3 wykłady o demokracji poprowadzi wykładowca akademicki.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt współfinansowany
ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego
Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI FUNDUSZ
SPOŁECZNY

W październiku rozpoczną się zajęcia Międzyszkolnego kółka językowego z języków hiszpańskiego i francuskiego w 2 grupach po 16 uczniów. Dzieci i młodzież w szkołach zostaną objęte pomocą psychologiczną i logopedyczną w formie indywidualnych zajęć.

Uczniowie będą mogli uczestniczyć w warsztatach techniki skutecznego uczenia się i warsztatach rozwoju inteligencji emocjonalnej i społecznej, łącznie zajęcia w 3 grupach 15 osobowych po 30 godz. w roku szkolnym.

Pozyskane środki stanowią rozszerzenie oferty proponowanych w szkołach zajęć dla dzieci i młodzieży, pozwolą objąć specjalistyczną opieką wszystkich zależnie od potrzeb i zainteresowań, jak również doposażyć placówki w zakupiony dzięki dofinansowaniu sprzęt i pomoce dydaktyczne.

W bieżącym roku szkolnym 2008/2009 w kościańskich placówkach naukę rozpoczęło ponad 3500 uczniów i 780 przedszkolaków.

- To bardzo liczna grupa, jednak miasto stara się sukcesywnie doinwestowywać istniejącą bazę edukacyjną. – informuje Burmistrz Michał Jurga - Właśnie zakończyła się realizacja gruntownego remontu dachu w ramach zadania inwestycyjnego p.n. termomodernizacja Zespołu Szkół nr 3.

Powitanie dudziarzy na kościańskim Rynku

Występ gościa specjalnego Kapeli Góralskiej „Torka” z Cieszyna

Dudziarskie granie

Już po raz 39-ty odbył się Turniej Dudziarzy Wielkopolskich. W dniach od 20-21 września Kościan po raz kolejny gościł dudziarzy z Wielkopolski, a po raz pierwszy artystów specjalnych Turnieju, w tym roku Kapelę Góralską „Torka” z Cieszyna, lidera zespołu Kazo „Nędza” Urbaś. Tegoroczny turniej współfinansowało PZU S.A.

Jak nakazuje długa tradycja Turniej odbywał się według ustalonego harmonogramu. Wielkopolscy dudziarze spotkali się w Starym Gołębiniu na mszy świętej w intencji braci dudziarskiej. Później koncertowali w Czempiniu i w Kościanie po przejściu korowodem na Rynek, gdzie powitały ich władze miasta i powiatu. Finałowy koncert dali na Placu Wolności. Tam też odbył się występ Gościa Specjalnego Turnieju Kapeli Góralskiej „Torka”. Przy wspólnym muzykowaniu podczas tradycyjnej biesiady dudziarskiej w Kościańskim Ośrodku Kultury wręczane były podziękowania, pamiątki i dyplomy. A za rok kolejne wielkopolskie spotkanie...

Inwestycje drogowe

Jednym z priorytetów samorządu jest poprawa jakości infrastruktury drogowej w mieście Kościanie. W 2008r. łączna kwota wydatków na ten cel wyniesie blisko 4 mln złotych i jest znacznie wyższa niż w latach ubiegłych. Dla ustalenia kolejności dalszych inwestycji sporządzony został harmonogram realizacji inwestycji drogowych. Dokument pn. Wieloletni Plan Inwestycji Drogowych Rada Miejska Kościana uchwaliła na sierpniowej sesji.

Szereguje on realizację zadań inwestycji drogowych dla 60 ulic z różnych części miasta. Kolejność ulic wybrano biorąc pod uwagę jednocześnie trzy rodzaje danych: czas oczekiwania ulicy na utwardzenie, liczbę mieszkańców ulicy i długość ulicy na odcinku nieutwardzonym. Zgodnie z uchwałą

Trwa przebudowa ul. Prostej, najdłuższej ulicy jaką w tym roku buduje miasto.

Plener malarski w Kościanie

Na zakończenie wakacji letnich w sobotę 30 sierpnia pod Ratuszem na kościańskim rynku odbyła się poplenerowa wystawa prac malarskich dziewiętnastu artystów, którzy na swoich płótnach uwiecznili Kościan i jego okolice.

Na zaproszenie Burmistrza, przez ostatnie dwa tygodnie sierpnia w Kościanie gościła międzynarodowa grupa artystów malarzy z Polski, Ukrainy, Białorusi i Niemiec. Komisarzem i pomysłodawcą tego pleneru malarskiego był pan Zdzisław Połęczarz, którego twórczość mieszkańcy mieli okazję poznać podczas wystawy w kościańskim muzeum jesienią ubiegłego roku.

Podczas tegorocznego dwutygodniowego pleneru na ulicach miasta można było spotkać pracujących artystów malarzy. Każdy z nich wykonał, w wybranej przez siebie technice, kilka prac, które można było podziwiać na zorganizowanej na kościańskim rynku w sobotę 30 sierpnia wystawie poplenerowej. W czasie trwającej od godziny 10.00 do 14.00 galerii prac malarskich można było także zakupić płótna artystów.

Organizatorzy, otrzymali część powstałych przez te dwa tygodnie dzieł, wybranych przez komisarzy wystawy pana Połęczarza. Około 40 przekazanych prac malarskich wzbogaci zbiory kościańskiego muzeum i pozostanie trwałą pamiątką po odbywającym się w Kościanie plenerze artystycznym.

w pierwszej kolejności wykonana zostanie nawierzchnia 11 ulic, dla których poniesiono już nakłady inwestycyjne na dokumentację. Są to ulice Dąbrowskiego, Reymonta, 2-go Października, Nowowiejskiego, Kałna, Korczaka, Kasprowicza, Wschodnia, Krzywa, Reja i Niemcewicza. Z dalszą kolejnością i ze szczegółami planu można zapoznać się na stronie internetowej pod adresem www.koscian.pl.

- *Przyjęty, na podstawie obiektywnych kryteriów, dokument pozwoli nam zaplanować inwestycje drogowe na najbliższych około 8 lat, przy założeniu wydatkowania co najmniej 2 mln złotych rocznie.* – informuje **Burmistrz Michał Jurga** – *Chcemy poprzez taki projekt powiedzieć mieszkańcom, kiedy mogą się spodziewać utwardzenia ulic, przy których mieszkają.*

Obecnie zakończyły się już prace drogowe na ulicy Chociszewskiego, gdzie powstała jezdnia na długości 300 m i chodniki z kostki brukowej po obu jej stronach. Kolejnym etapem będzie nasadzenie zieleni. Na ul. Prostej, najdłuższej ulicy, jaką w tym roku buduje miasto, wybrany w postępowaniu przetargowym wykonawca – firma „MATT” s.c. z Tarnowa Podgórnego rozpoczęła już prace inwestycyjne. Na przebudowę ul. Bukowej wyłoniony również został wykonawca – firma PPU Jacek Kubiak z Kościana. Istniejące na tych ulicach nawierzchnie zostaną przebudowane na utwardzoną jezdnię dwukierunkową, z chodnikami po obu stronach ulicy oraz kanalizacją deszczową. Wykonane już zostało oświetlenie na ul. Kaźmierczaka, gdzie ustawiono 18 lamp, a następnie budowany jest chodnik od strony centrum.

Dwa miliony dla szkół

cd. ze str. 1

Na 4 budynkach szkoły wymienione zostało całkowicie pokrycie dachowe wraz z ociepleniem stropodachu. W trakcie rozstrzygnięcia przetargu jest również wykonanie, dofinansowanego przez Ministerstwo Sportu, wielofunkcyjnego boiska sportowego ogólnodostępnego dla dzieci i młodzieży przy Zespole Szkół nr 2. Ma ono powstać jeszcze w tym roku. Miasto przekazało też łącznie 80 tys. złotych na przygotowanie pomieszczeń dla oddziałów „0” w szkołach podstawowych.

Oprócz prowadzonych przez urząd miejski inwestycji, szkoły i przedszkola wykonywały podczas wakacji prace remontowe, niezbędne do ich funkcjonowania, zapewnienia bezpieczeństwa, a przede wszystkim podniesienia standardu nauki i pracy. Są to w szczególności naprawy połaci dachowych, remonty pionów sanitarnych i żywniowych oraz malowanie pomieszczeń.

W trzech szkołach, wraz z nowym rokiem szkolnym, nastąpiły zmiany dyrektorów. Przez najbliższe 5 lat szkolnych Zespołem Szkół nr 2 kierować będzie Pani Beata Szczepaniak, Zespołem Szkół nr 3 – Pani Izabela Korzeniowska, a I Liceum Ogólnokształcącym – Pani Małgorzata Andersz.

W kościańskich szkołach i przedszkolach uczniowie klas od 0 do III otrzymają dofinansowanie do podręczników szkolnych. Łącznie w Kościanie jest to 111 najmłodszych dzieci, które otrzymają nieodpłatnie podręczniki. We wrześniu zakończył się termin naboru wniosków na stypendia szkolne za I półrocze roku szkolnego 2008/2009 dla uczniów, zamieszkałych w mieście Kościanie.

Burmistrz Miasta Kościana

informuje, że na tablicy ogłoszeń w gmachu Urzędu Miejskiego wywieszony został wykaz garaży położonych w Kościanie przy ul. Bączkowskiego 6, przeznaczonych do wydzierżawienia na okres 3 lat w trybie przetargowym oraz wykaz lokalu użytkowego przeznaczonego do wynajęcia w trybie przetargowym na okres 3 lat, położonego w Kościanie przy ul. Naclawskiej 84, w MOS – Kryta Pływalnia.

Odbiór wielkich odpadów

W dniach od 15 do 17 października 2008r. z terenu Miasta Kościana odbierane będą odpady wielkogabarytowe. Zbiórka, wystawionych przed posesje odpadów, wykonana będzie w ramach umowy na odbiór odpadów z nieruchomości. Szczegółowe informacje znajdują się na słupach ogłoszeniowych, na stronie www.koscian.pl oraz pod nr tel. 0655121838.

Kino letnie

Odbyły się już dwa seanse filmowe plenerowego kina letniego na scenie „pod chmurką”, zorganizowaną przez Kościański Ośrodek Kultury, przy ul. Bernardyńskiej 2, na rampie za siedzibą Kolegium UAM i w siedzibie teatru 112.

Pierwszą projekcją, 5 września, był kultowy film „Rejs” w reżyserii Marka Piwowarskiego z 1970r. Cieszył się ogromnym zainteresowaniem kościaniaków w różnym wieku zarówno młodzieży jak i osób dorosłych. Wprowadzeniem do seansu był krótki występ trio gitarowego.

Kolejnym projektem kina letniego był film „Motór” z roku 2005 w reżyserii Wiesława Palucha, prezentowany 19 września, tym razem w siedzibie Teatru 112. Był to obraz polskiej prowincji lat 80-tych, utrzymany w konwencji „filmu drogi”, mieszanka komedii, przypowieści filozoficznej, filmu obyczajowego, a nawet sensacyjnego, ciepła opowieść, w której mowa o sprawach w życiu najistotniejszych (sens życia, śmierć i wiara), a którą widz nie czuje się znudzony. Na seans przybyła również spora grupa entuzjastów dużego ekranu.

Miło jest przyjść do kina, spotkać się, obejrzeć film i porozmawiać, a tematów do rozmów jest wiele... A kolejne spotkania w kinie plenerowym już w następnym sezonie letnim.

Ore-downnik **DODATEK SPECJALNY** **PÓWSTAŃCZY**

272 dzień roku

Wschód słońca
o 06:31

Zachód słońca
o 18:21

94 dni do końca roku

90 lat po wielkim zrywie naszych Ojców...

Powstańcza bitwa w Racocie

Pokazy ułanów: Ochotniczy Reprezentacyjny Oddział Ułanów
Miasta Poznania;

Grupa Amazonek zatańczy - konno - kadryla;

Na teren hipodromu wjedzie powóz z Ignacym Janem
Paderewskim w asyście powstańców;

Główny punkt festynu:

**Inscenizacja potyczki Powstańców
Wielkopolskich z wojskami niemieckimi**
ROZPOCZĘCIE INSCENIZACJI MIĘDZY 14.00 a 15.00

PONADTO

Obóz Powstańców Wielkopolskich przygotowany przez grupę
Historyczną SGRH 3 Bastion Grolman;

Ekspozycja przygotowana przez Jednostki Wojska Polskiego;

Ekspozycja zabytkowego sprzętu wojskowego;

Prezentacja samochodu Overland model 91;

Prezentacja zabytkowych starych, sikawek konnych;

Pokaz przygotowany przez Kurkowe Bractwo Strzeleckie ze
Śmigła;

Pokaz ratowniczego sprzętu strażackiego i namiotu
hydraulicznego;

Powózki przygotowane przez Stadninę Koni w Racocie;

Polowa stacja krwiodawstwa możliwość oddania krwi.

**Hipodrom w Racocie, Niedziela
28 września od godziny 13.00.**

Węjt 43'06

Uroczystości rocznicowe odbywają się pod honorowym patronatem
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz
Marszałka Województwa Wielkopolskiego i Wojewody Wielkopolskiego.

Nasz powstaniec: MIECZYŚLAW CHUDZIŃSKI

Przedstawiamy sylwetkę Mieczysława Chudzińskiego powstańca wielkopolskiego, wcześniej skauta, oficera Wojska Polskiego, później niestety, tak jak wielu jemu podobnych, zapomnianego.

Skaut drużynowy z Czempinia

Urodził się w Czempiniu 4 grudnia 1895r. w rodzinie krawca Bartłomieja i Marii z domu Wojciechowskiej. Wychowany został w duchu patriotycznych tradycji. Do szkoły powszechnej uczęszczał w Czempiniu. W 1905r. uczestniczył w strajku szkolnym i jako jeden z jego organizatorów był szczególnie prześladowany i przetrzymywany w areszcie szkolnym. Dwa lata później uczęszczał do Wyższej Szkoły Chłopców w Kościanie, ale dodatkowo wraz z rodzeństwem pobierał prywatne lekcje języka polskiego.

Miał 17 lat gdy współorganizował harcerstwo w Czempiniu i został jego pierwszym drużynowym. Miejscem zbierek czempinińskich skautów było poddasze w budynku jego ojca przy ulicy Szerokiej 2 (obecnie 24 Stycznia 2). Pod jego komendą praca w drużynie polegała na samokształceniu. Uczono się języka polskiego i historii, a także poznawano elementy służby polowej; terenoznawstwo, sygnalizację i obozownictwo. Nie zapomniano o rocznicach narodowych. W 1913r. kiedy uczęszczał do Szkoły Handlowej w Poznaniu, dalej organizował skauting. Po ukończeniu szkoły średniej w 1914r. nie został dopuszczony do egzaminu końcowego, ponieważ był politycznie podejrzany. Nie mogąc

Raszewskiego, dalej walczył pod Leszmem. Nie zachowało się zbyt wiele informacji o działalności Mieczysława Chudzińskiego w powstaniu. Ci młodzi chłopcy nie szukali rozgłosu, mówili po prostu, że tak trzeba.

W maju 1919r. przydzielony został do 57. Pułku Piechoty, który brał udział w wojnie bolszewickiej 1920r. Z tego okresu zachowały się opisy postawy żołnierskiej Mieczysława Chudzińskiego.

"(...)Porucznik Chudziński w pierwszych walkach z bolszewikami odznaczył się w boju pod wsią Sińeło, kiedy nieprzyjaciel zajął silnie umocnioną pozycję nad rzeką Świsłocz i silnym ogniem karabinów maszynowych uniemożliwił im przejście. Por. Chudziński zabrał jeden pluton, przebył rzekę, uderzył na prawe skrzydło nieprzyjaciela i zmusił go do ucieczki, tym przyczynił się do zdobycia wsi Sińeło.

...Dnia 17 sierpnia 1920r. por. Chudziński, dowódca 2. kompani otrzymał rozkaz przełamania linii nieprzyjaciela na wysokości wsi Swatypor. Por. Chudziński nie zważając na silny ogień nieprzyjaciela i mimo ufortyfikowania pozycji nieprzyjaciela, rzucił się na czele swej kompani do ataku i po przejściu zasięku z drutu kolczastego wyparł nieprzyjaciela z zajmowanej pozycji, zdobywając dwa ciężkie karabiny maszynowe i kilkudziesięciu jeńców. Atak był przeprowadzony z taką brawurą, że nieprzyjaciel

i zamieszkał w Szczecinie, gdzie podjął pracę zawodową w Rejonowej Komendzie uzupełnień. Wkrótce został zwolniony ze względu na przedwojenną służbę w Wojsku Polskim i podzielił los wielu przedwojennych zawodowych oficerów i podoficerów. Pragniemy przypomnieć tylko, że komandor Bolesław Romanowski legendarny dowódca polskich okrętów podwodnych II wojny, który w 1948r. przyprzewadził do kraju ORP „Błyskawice”, pracował jako skromny pracownik biurowy w Poznaniu w przedsiębiorstwie handlującym drewnem i płytami wiórowymi. Chudziński w 1946r. został zatrudniony jako pracownik u m y s ł o w y w S p e d y c j i Transportowej „Hartwig”. W 1952r. razem z rodziną przeniósł się do Lanckorony (woj. krakowskie), gdzie z krótkimi przerwami pracował na różnych stanowiskach. Był też stróżem w Nowej Hucie,

Skawinie. W 1958 r. zamieszkał w Baranicach (woj. opolskim), gdzie 28 stycznia 1963r. zmarł.

Za postawę wzorowego żołnierza został odznaczony: Krzyżem Virtuti Militari kl. V nr 121, Krzyżem Niepodległości, Krzyżem Walecznych, Medalem pamiątkowym za Wojnę 1918-1921, Medalem 10-lecia Odzyskania Niepodległości, Brązowym medalem „Za długoletnią Służbę”, Srebrnym Krzyżem Zasługi. Mieczysław Chudziński, zapomniany przez społeczeństwo, wzorowy harcerz, powstaniec wielkopolski i oficer Wojska Polskiego jest pochowany na cmentarzu w Czempiniu. Skromna nagrobna płyta, niestety nic nie mówi potomnym o jego zasługach dla Ojczyzny, dla nas wszystkich.

Józef Świątkiewicz

Pamiętajmy o Powstaniu!

W tym roku obchodzimy 90. rocznicę wybuchu wycięskiego Powstania Wielkopolskiego. Żyjemy w centrum Wielkopolski, mieszkamy w domach i chodzimy po ulicach, po których chodzili nasi dziadowie i pradziadowie, młodzi i starsi ludzie, którzy w grudniu 1918 roku bez chwili wahania wyszli z ciepłych domów i poszli walczyć dla siebie i dla nas.

„Skauci kościańscy (...) jako jedyni w zaborze pruskim sami pokonali silny pruski garnizon i przepędzili wrogie oddziały. Pruski garnizon w Kościanie zajmował obiekty obecnego Wojewódzkiego Szpitala Neuropsychiatrycznego (...). W parterowym domu umieszczono magazyn broni. W grudniu 1918 roku był szczególnie zapełniony karabinami, granatami i amunicją, bowiem tam właśnie dowództwo pruskie zdecydował zmagazynować broń zdawaną przez zdemobilizowane oddziały niemieckie z obszaru Śląska. W poniedziałek 30 grudnia arsenał miano opróżnić i jego zawartość wywieźć do Drezna. Ale skauci pozostawali czujni. Noc była ponura. 29 grudnia nad miastem zalegały gęste chmury i nieprzerwanie padał rześisty deszcz. Ani śladu księżycy. Ciemno. W takich warunkach rozpoczęła się i przebiegała brawurowa akcja skautowa oznaczona w dziejach Wielkopolski kryptonimem „Wolność”, od hasła jakim posługiwali się spiskowcy. O godzinie 22.30 z konspiracyjnego lokalu w winiarni Simińskich przy Rynku wyruszyło na tę akcję w kilku sekcjach 45 druhów. Po latach Józef

Kamiński wspominał: *"Przy magazynie broni posterunku nie było. Był przy bramie od strony ul. Wrocławskiej (obecnie Aleje Kościuszkii). Przekradliśmy się tamtędy. Ppor. Jan Żakowski wytrychem otworzył drzwi, a po otwarciu okien i okiennic rozpoczęliśmy wynosić broń przez bramę od strony Placu Bernardyńskiego przez okna parterowego budynku. Przyświecaliśmy sobie elektrycznymi lampkami, które nam bezinteresownie dostarczył śp. Janusz Czaplicki. Nosiliśmy po 6 karabinów (dwa na każde ramie, dwa na szyję z przodu i po jednym w każdej ręce). Ciężkie karabiny maszynowe przenosiliśmy we dwóch. W ten sposób wynieśliśmy ok. 800 karabinów ręcznych, 12 lekkich i 6 ciężkich karabinów maszynowych, kilkanaście tysięcy nabojów karabinowych i do kulomiotów w skrzynkach oraz kilkanaście skrzyń granatów ręcznych...*

Akcja trwała mniej więcej pięć godzin, do 4-tej rano."

[J. Zielonka, Hasło: „Wolność”; Odezwy: „Arsenal” w: „Wierni Niepodległej” Kościan 2004, s. 29.]

Powstańcy Wielkopolski z Czempinia zdjęcie wykonane w dwudziestolecie międzywojennym.

kontynuować nauki, rozpoczął praktykę w magazynach handlujących zbożem.

Porucznik Chudziński

8 sierpnia 1914r. powołany został do pruskiego wojska i po przeszkoleniu walczył na różnych frontach I wojny światowej. Po wybuchu rewolucji w Berlinie zbiegł z armii pruskiej i przyjechał do Czempinia. Wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej i był jednym z tych, którzy rozbrajali żołnierzy niemieckich. Już od 28 grudnia 1918r. brał czynny udział w Powstaniu Wielkopolskim, najpierw w Polskim I Batalionie dowodzonym przez ppor. Ignacego

cofnął się na całej linii."

Mieczysław Chudziński dalsze życie związał z zawodową służbą wojskową. Pracował na stanowisku kierownika referatu I i zastępcy komendanta Powiatowej Komendy Uzupełnień w Bydgoszczy. 10 października 1932r. awansował do stopnia kapitana. W 1939r. brał udział w wojnie obronnej; wzięty do niewoli, całą okupację był internowany w oflagu na terenie III Rzeszy.

Lata powojenne

Po zakończeniu wojny w 1945 r. wrócił z oflagu

Kościańska I Kompania Polowa (zbiory Bogusława Polaka)

GENERAL KAZIMIERZ GRUDZIELSKI Z TURWI

Do najstarszych wiekiem i stopniem wojskowym powstańców wielkopolskich należał zawodowy oficer armii niemieckiej, uczestnik walk na froncie zachodnim I wojny światowej, podpułkownik Kazimierz Grudzielski. Był on synem Wojciecha, administratora majątku gen. Dezyderego Chłapowskiego z Turwi i Alfonsyny Morin i dlatego tutaj w Turwi w 1856 roku przyszedł na świat.

Śłużba w wojsku

Kazimierz Grudzielski po ukończeniu gimnazjum Marii Magdaleny w Poznaniu zdecydował się na służbę zawodową w piechocie armii niemieckiej, gdzie zdobył kolejne stopnie oficerskie: podporucznika w 1880 r., porucznika w 1889 r. i kapitana w 1894 r. W latach 1894-1901 był dowódcą kompanii w garnizonie poznańskim. Służbowo przeniesiony do Neumünster w 1906 r. awansował na stopień majora. Rok później w Szlezwiku był dowódcą batalionu. Po nominacji na pułkownika powierzono mu kierownictwo obwodowej komendy uzupełnień w Montjoie nad granicą belgijską, a z chwilą wybuchu I wojny światowej był tam komendantem etapów i straży

desygnowała go na polskiego delegata przy landracie we Wrześni. Funkcję tę pełnił od 12 listopada do 27 grudnia 1918 roku. Od 24 lutego do stycznia 1919 roku, był także komendantem Straży Ludowej na powiat wrzesiński i wówczas organizował ochotnicze oddziały powstańcze w powiecie. Kiedy wybuchło powstanie wielkopolskie, zgłosił się do dyspozycji Komisariatu Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu.

Na powstańczym szlaku

8 stycznia 1919 roku, na Paukach powstańcy odnieśli zwycięstwo w bojach o Szubin-Łabiszyn, mimo wielkiej euforii wynikającej ze zwycięstwa kilka dni później odnieśli klęskę w walce o Żnin, który został odbity przez

szpital polowy i 11 stycznia Grudzielski przeniósł tu swój sztab z Gniezna by być blisko walczących. Na pomoc pospieszili powstańcy niemal z całej Wielkopolski. Uderzono z kierunku Kcyni przez Malice-Suchoręcz oraz Zalesie-Pińsko. Starannie przegotowanie planu odbicia Szubina, dokładne rozpoznanie i zaskoczenie wroga dały zwycięstwo powstańcom przy minimalnych stratach. Następnego dnia brawurowym atakiem zdobyto Żnin i odcięto odwrót oddziałom wroga. 14 stycznia ustalono linię frontu na Noteci w okolicy Łabiszyna i Rynarzewa.

W trzeciej dekadzie stycznia 1919 roku Niemcy w oparciu o silny garnizon w Bydgoszczy przystąpili do kolejnego natarcia zdobywając Szubin i tym samym droga w głąb Wielkopolski była otwarta. Kazimierz Grudzielski zdawał sobie sprawę z zagrożenia i utrzymanie Pałuk stało się strategicznie najważniejszym zadaniem dla podległych mu powstańców. 3 lutego pod Kcynią doszło do zaciętych i krwawych walk w wyniku których niemieckie natarcie się załamało.

Po zakończeniu powstania w marcu 1919 roku podpułkownik Kazimierz Grudzielski organizował i został dowódcą 2 Dywizji Strzelców Wielkopolskich. 11 marca w jednym dniu otrzymał awans na pułkownika i generała brygady. W czerwcu 1919 roku otrzymał nominację na inspektora piechoty Okręgu Generalnego Poznań, a w listopadzie został zastępcą dowódcy tego okręgu.

Niespodziewanie, 31 marca 1921 roku zmarł, w wieku 65 lat i w randze generała dywizji. Uroczystości pogrzebowe odbyły się w Poznaniu, po nich generał z Turwi został pochowany w grobach rodzinnych w Gozdowie k. Wrześni.

Generał Kazimierz Grudzielski za działania w czasie Powstania Wielkopolskiego został

odznaczony Orderem Virtuti Militari i Krzyżem Niepodległości z Mieczami.

Post mortem

Już w trakcie powstania jeden ze zdobytych ciężkich samochodów pancernych nazwano jego imieniem. W 1931 roku, kiedy zwiększyło się zainteresowanie poznańskimi fortami, zrodziła się inicjatywa, aby umocnieniom tym, które dotąd określano jedynie numerami nadać patronów. W tym celu 10 stycznia 1931 roku zebrała się specjalna Komisja złożona z przedstawicieli wojska, miasta i Biblioteki Raczyńskich. Komisja ta ostateczną listę ustaliła 16 marca 1931 roku i tak gen. Kazimierz Grudzielski został patronem Fortu VIII (szkoda, że dzisiaj poznańskie forty w swoich nazwach mają tylko numery). W 70 rocznicę Powstania Wielkopolskiego na rynku w Kcyni gen. Kazimierzowi Grudzielskiemu wdzięczni Pałuczanie wystawili rzeźbę-pomnik.

Józef Świątkiewicz

Generał ze swoimi żołnierzami przy zdobytym samochodzie pancernym, nazwanym jego imieniem. (fotografie: zbiory Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918-1919, oddział Wielkopolskiego Muzeum Walk

granicznej. Po zakończeniu mobilizacji brał udział w walkach na froncie zachodnim.

Miał 60 lat, gdy przeszedł w stan spoczynku, wrócił do Wielkopolski i zamieszkał w rodzinnym Sołęcznie, później Opieszynie k. Wrześni. W 1918 roku Powiatowa Rada Ludowa

Niemców. Wówczas Naczelne Dowództwo powstania powierzyło Grudzielskiemu pałucki odcinek frontu. Grudzielski razem z szefem sztabu majorem Mieczysławem Pałuchem opracowali plan odbicia Szubina i Żnina oraz ustalenia linii frontu na Noteci.

W Kcyni zorganizowano

Czym walczyli Powstańcy?

Nie tylko wola walki i determinacja, ale także uzbrojenie, często zdobyte na Niemcach, zadecydowało o zwycięstwie Powstańców.

Powstańcy Wielkopolscy sfotografowani przy swoim uzbrojeniu. (fotografia ze zbiorów rodziny Zachewiczów z Jerki.)

Największymi zdobyczami Powstańców Wielkopolskich były pociągi pancerne i artyleria. Zdobyto także samochód pancerny nazwany później nazwiskiem generała Grudzielskiego. Największą i najslawniejszą zdobyczą były samoloty przejęte po walkach na stacji lotniczej Ławica pod Poznaniem. Zdobycz szacuje się na około 200 samolotów.

Powstańcy w brawurowych akcjach takich jak na przykład akcja zdobycia broni z magazynów w Kościanie, zdobywali lekki sprzęt wojenny. Główną bronią walczących był ponad metrowej długości karabin niemieckiej produkcji Mauser wz. 98, którego magazynek mieścił 5 naboji. Jako broni wsparcia używano karabinu maszynowego

Maxim konstrukcji Amerykanina - H i r a m a M a x i m ' a . Najpowszechniejszy w armii wielkopolskiej był Maxim wz. 08, zwany kulomiotem. Wystrzeliwał on 500-600 strzałów na minutę, naboje podawane były parcianą taśmą zawierającą 250 sztuk amunicji. Przy długim strzelaniu lufa szybko się nagrzewała dlatego trzeba było chłodzić ją wodą, którą wlewano do czterolitrowej chłodnicy. Sam karabin był bardzo ciężki, ważył 23 kilogramy do tego dochodziła podstawa o masie 27 kilogramów. Broń niosło dwóch ludzi, każdy dźwigał jeden element, trzecia osoba zapewniała wodę do chłodzenia i amunicję. W sumie sprzęt obsługiwało 3 ludzi plus dowódca, który wybierał cele.

Wojciech Nawrot

Oddziały powstańcze na ziemi Kościańskiej

KOŚCIAN

18 grudnia 1918r. Komenda Drużyny Skautowej (Janusz Czaplicki, Józef Kamiński i Jan Banaszak) utworzyła oddział zbrojny pod nazwą „Rezerwa Skautowa”. W jego skład wchodził młodzi ludzie w wieku od 18 do 30 lat, w liczbie około 65 osób. W czasie pierwszego próbnego alarmu przeprowadzonego na terenie łaźni miejskich stawilo się około 100 osób. Dowództwo sprawował Józef Czaplicki, Maksymilian Tomaszewski i Roman Zakowski. Ogromnym sukcesem tego oddziału było opanowanie w nocy z 29 na 30 grudnia 1918r. magazynu broni znajdującego się na terenie Zakładu Psychiatrycznego. Zdobyto znaczną ilość karabinów ręcznych oraz ciężkich i lekkich karabinów maszynowych, pistoletów, amunicji i granatów. Część zdobyczy trafiła do innych oddziałów. 4 stycznia 1919r. „Rezerwa Skautowa” ruszyła z pomocą do Rakoniewic, gdzie brała udział w rozbrajaniu okolicznych kolonistów niemieckich. Po powrocie do Kościana 9 stycznia skierowana została w sile 57 ludzi w okolice Pawłowic. W starciu pod Tworzanicami, do jakiego doszło 11 stycznia, Rezerwa straciła pierwszego poległego skauta. Był nim Franciszek Masztalerz, którego grób znajduje się w Kwaterze Obrońców Ojczyzny na starym cmentarzu parafialnym w Kościanie. Poszczególne części „Rezerwy Skautowej” weszły później w skład 6. pułku Strzelców Wlkp.

W pierwszych dniach stycznia 1919r. Kościanowi zagrażało uderzenie niemieckie od strony Górki Duchownej, dlatego pod dowództwem Stanisława Sikory zorganizowano kolejny oddział, w skład którego weszli ochotnicy z Kościana i okolic. Powiatowa Rada Ludowa w Kościanie podjęła uchwałę o utworzeniu I Batalionu Polskiego pod dowództwem ppor. Ignacego Raszewskiego w składzie 4 kompanii, którymi dowodzili m. in.: ppor. Stanisław Sikora, ppor. Józef Furmanek i sierż. Stefan May. Utworzone kompanie skierowano do

walk na froncie południowo zachodnim.

I Kościańska Kompania Polowa dowodzona była przez Stefana Maya. W składzie 4 plutonów, na czele których stali: Jan Banaszak, Józef Kutzner, Tadeusz Kutzner i Antoni Kasztelan, 27 stycznia 1919r. wzięła udział w walkach pod Leszmem. 1 lutego walczyła pod Murkowicami, a 2 pod Klonowcem. Kompania Stanisława Sikory, składająca się z 3 plutonów, od 9 do 12 stycznia brała udział w walkach pod Górką Duchowną i Goniemicami. 12 stycznia została rozbita, a dowódca z dwoma plutonami wycofał się do Osiecznej i Kościana. Na stanowisku utrzymał się tylko pluton Władysława Mocka. Po reorganizowaniu kompania brała udział w zajęciu Lipna Nowego. Od 1 lutego do 1 lipca 1919r. ppor. Sikora dowodził odcinkiem batalionowym „Osieczna”. Kompania ppor. Furmanka 30 stycznia została skierowana przez dowódcę batalionu ppor. Raszewskiego do Boguszyna. Nie brała udziału w działaniach wojennych, a około 5 lutego połączono ją z kompanią ppor. Maya. Zorganizowano w tym czasie także kompanię poborową w sile 150 ludzi i skierowano do Poznania do 3. pułku Strzelców Wlkp.

W działaniach bojowych uczestniczyła także Kompania Kiełczowska sierż. Józefa Korbika, która od 6 stycznia 1919r. obsadzała teren Cukrowni w Kościanie i stąd kierowała patrole w kierunku Starego Bojanowa. 10 stycznia kompanie w sile około 100 ludzi skierowano do Starego Bojanowa, a następnie do Górki Duchownej, gdzie doszło do starcia z pociągiem pancernym, który nadjechał od strony Leszna. Kompanią dowodził wówczas kpr. Władysław Mocek. W tym samym dniu kompania obsadziła leśniczówkę Krzyżowiec w okolicy Włoszakowic. 23 stycznia ponownie walczyła w okolicy Lipna Nowego, a w końcu stycznia obsadziła odcinek batalionowy „Boguszyn”.

ŚMIGIEL

W Śmiglu już od 1 stycznia 1919r. istniało kilka oddziałów zbrojnych, które ćwiczyły pod dowództwem Władysława Bromki, Bronisława Steinmetza i Kazimierza Wojciechowskiego. W związku z powstałym zagrożeniem 8 stycznia zgłosiło się kilkuset mieszkańców Śmigla i okolicy, których uzbrojono i podzielono na 3 kompanie. Po ustąpieniu niebezpieczeństwa ludzie rozeszli się do domów. 10 stycznia wyruszyła do Osiecznej I Kompania Śmigielska pod dowództwem Józefa Łukomskiego, biorąc następnego dnia udział w zwycięskiej potyczce z oddziałem Grenzschtzu. Kolejnym oddziałem zorganizowanym w Śmiglu był batalion, którym dowodził Bolesław Płóciński. 500 osobowy oddział podzielono na 4 kompanie pod dowództwem Kuźdowicza, Kazimierza Wojciechowskiego, Mariana Kruczkowskiego i Bronisława Steinmetza. Batalion 12 stycznia zaatakował i zajął Krzycko Małe. Następnie brał udział w boju o Lipno, gdzie zadał Niemcom duże straty w ludziach i sprzęcie (zdobyto pociąg pancerny). W czasie nalotu poległo dwóch powstańców: Stanisław Kędziński ze Śmigla i Józef Kaźmierczak z Morownicy. Warto zaznaczyć, że w skład Oddziału Śmigielskiego wchodziły drużyny z pobliskich miejscowości, jak np. Kluczewa, Sączkowa, Czacza, Woniaśca, Chełkowa itd. Powstańcy śmigielscy 2 lutego brali udział w zwycięskiej potyczce pod Klonowcem.

KRZYWIŃ

W Krzywiniu, 29 grudnia zorganizowano kompanię pod dowództwem sierż. Antoniego Ciesielskiego. 4 stycznia kompania wzmocniona została 32 - osobowym oddziałem Czesława Lewandowskiego z Dalewa i 45 - osobowym Metodego Stelmachowskiego z Jurkowa (do 1927r. był starostą rawickim). Wzmocniona kompania liczyła 164 ludzi. Składała się z 3 plutonów, którymi dowodzili: Hieronim Sztul,

Walenty Grodzieński i Władysław Nędzewicz. W tym dniu kompanię skierowano w rejon Rakoniewic, a 5 stycznia brała udział w wyzwoleniu Wolsztyna. Podczas walki w okolicach poczty zginął Franciszek Przybylski z Jurkowa. Po zdobyciu Wolsztyna kompania powróciła do Krzywina, ale już 11 stycznia brała udział w potyczce pod Osieczną, odpierając kilka ataków i przeżywając atak gazowy. Po uderzeniu na bagnety Niemcy uciekli. Zginęło trzech powstańców.

LUBIŃ

Tutejszą kompanię w sile 130 ludzi zorganizował dzierżawca wsi Żelazno ppor. Stefan Jasiński. Część kompanii pod dowództwem sierż. Stefana Kaźmierczaka, działając w ramach kompanii Krzywińskiej, brała udział w walkach o Wolsztyn. Po jego zdobyciu dowódcą kompanii został sierż. Kaźmierczak, który wraz z kompanią 9 stycznia przybył do Pawłowic, a następnie do Kąkolewa. 10 stycznia doszło do starcia pod Nową Wsią. Zginęli Stanisław Grześkowiak i Stanisław Jędrowiak. Po zakończeniu boju kompania wróciła do Lubinia.

CZEMPIŃ

Sformowano 60 - osobowy oddział z ochotników pod dowództwem Antoniego Boreckiego, który 28 grudnia 1918r. wyjechał do Poznania. W ślad za nim wyjechał 40 - osobowy oddział z Gołębina Starego. Kilka dni później, 2 stycznia 1919r. kolejny oddział pod dowództwem Czesława Lewandowskiego w sile 80 ludzi wyjechał do Grodziska, gdzie podzielony został na dwie grupy. Oddział 30 powstańców dowodzony przez Jana Szymańskiego przybył 4 stycznia do Rakoniewic. Pluton ten 4 stycznia walczył w Wolsztynie, a następnie zabezpieczał linię kolejową Leszno - Wolsztyn. 11 stycznia pluton Szymańskiego zaatakował w Zbarzewie oddział Grenzschtzu. W walce zginął Stanisław Kuczmierowicz z Czempina.

Jan Pawicki

Odcinek "Poniec" na froncie południowo - zachodnim.

Odcinek "Poniec" utworzony między 8 a 9 stycznia 1919 roku obejmował tereny między Sowinami, a Miechcinem. Jego zadaniem było zabezpieczenie frontu na styku z frontem południowym oraz osłona Ponieca przed atakami nieprzyjaciela z Rawicza, Bojanowa i Rydzyny.

Sowiny, Zawadę i Janiszewo Powstańcy wypierając patrole niemieckie zajęli bez większych trudności. 9 stycznia, Niemcy przystąpili do energicznego kontrataku pozorując atak na Sowiny i Zawadę. Jednak główne siły zaatakowały Miechcin oraz Janiszewo obierając Poniec jako główny cel natarcia. Siły niemieckie liczyły 2 kompanie 37. pułku piechoty wsparte ogniem artylerii.

Po zużyciu skąpych zapasów amunicji, powstańcy zmuszeni zostali do opuszczenia pozycji i wycofali się do Ponieca. 10 stycznia Niemcy z sukcesem ponowili natarcie na Janiszewo. Późnym wieczorem w sztabie frontu pojawił się ppor. Józef Ceptowski - dowódca odcinka "Poniec". W ciągu kilku kolejnych dni nieprzyjaciel nękał Poniec ostrzałem artyleryjskim zabijając w mieście kilku Polaków i Niemców oraz raniąc kilkudziesięciu mieszkańców obu narodowości. 14 stycznia Niemcy zajęły Waszkowo zagrażając ponownie Poniecowi. Dopiero 16 stycznia o świcie kompania gostyńska, zaskakując przeciwnika, odbiła wieś, zdobyła m.in 4 CKM'y i wzięła kilkunastu jeńców.

18 stycznia Niemcy podchodzą do Waszkowa, rozpoznają bojem siłę ognia polskiej obrony. Następnego dnia atakują z trzech

stron. Mają ponad dwukrotną przewagę liczebną. Tylko trzech powstańców uniknęło niewoli. Następnego dnia rankiem, powstańcy zaatakowali Niemców w Gościejewicach. Wysyłając wcześniej parlamentarzystę stracili element zaskoczenia i przypłacili to krwawym zwycięstwem. Ppor. Ceptowski mimo zdobycia miejscowości, wzięciu jeńców i zdobyciu wielkiej ilości broni i amunicji, z powodu ciężkich strat nie mógł obsadzić wsi. Dlatego też podpisał z Niemcami umowę o neutralności Gościejewic.

Również Mechacin do połowy lutego przechodził wielokrotnie z rąk do rąk. Tam kompania poniecka zdobyła 2 miotacze min oraz wiele innej broni i amunicji.

Na kilka dni przed rozejmem, na odcinku "Poniec" zdobyto Klapowo przy szosie Bojanowo-Sowiny, także tutaj, aby utrzymać linię obrony, powstańcy zmuszeni byli wrócić do Ponieca. Odcinek "Poniec" był najbardziej wysuniętym punktem wypadowym na Rawicz, co czyniło go bardzo ważnym fragmentem frontu południowo-zachodniego.

Pod koniec lutego 1919 roku przedstawiciele frontu Grupy "Leszno" i dowództwa niemieckiej Grupy "Głógów" podpisali wstępna umowę o wstrzymaniu ognia i wytyczeniu linii

demarkacyjnej. Oto fragment specjalnego rozkazu dla żołnierzy frontu południowo-zachodniego z 28 lutego 1919 roku:

"...Zakazuje się wszelkich działań wojennych na całym froncie Grupy Leszno, przede wszystkim wszelkiej strzelaniny. Nie wolno wysyłać patroli w stronę nieprzyjaciela, dochodzić do linii demarkacyjnej i przekraczać ją. Na froncie i poza frontem nie powinien paść ani jeden strzał. Odpowiedzialni za przestrzeganie powyższego są dowódcy oddziałów. Niemcy przyrzekli dotrzymać zawieszenia broni.

por. Śliwiński
D-ca Grupy Leszno"

Podpisany w Trewirze układ o przedłużeniu rozejmu niestety nie zagwarantował Wielkopolsce spokoju. Niemcy nie zaprzestali ataków gazowych, wypadów wpartych pociągami pancernymi i ostrzałem artyleryjskim oraz ataków lotniczych. Na froncie południowo-zachodnim względny pokój panował do 2 marca 1919 roku. Tego dnia odwołano dotychczasowego, niemieckiego gen. Leppera, dowódcę odcinka leszczyńskiego, którego zastąpił płk. Schmitz. Odtąd każdego niemal dnia, na całej długości frontu dochodziło do

atakowania polskich pozycji przez regularne oddziały armii niemieckiej i Grenzschtzu. Oddziały te strzelały również do ludności cywilnej i znęcały się nad wziętymi do niewoli powstańcami.

18 kwietnia 1919 roku przez linię frontu przejechał pierwszy transport Błękitnej Armii, dowodzonej przez gen. J. Hallera. Był owacyjnie witany w Konkolowie przez ludność i dowództwo frontu.

W tym czasie dochodziło także do większych starć, 20 kwietnia po długotrwałym ostrzale pozycji polskich Niemcy przypuścili atak na Sowiny siłami batalionu piechoty. Podczas rozejmu, do końca lipca 1919 roku, na froncie południowo-zachodnim od niemieckich pocisków zginęło 20 powstańców, a około 200 zostało rannych. W samym czerwcu 1919 roku, kiedy wzmożyły się lokalne działania niemieckie na całej długości frontu zginęło 121 powstańców. Nawet po zawarciu w Wersalu traktatu pokojowego, sytuacja się nie uspokoiła.

Dopiero 8 marca 1920 nastąpiła likwidacja frontu wielkopolskiego.

Wojciech Nawrot

Inwestycje gminne

Wójt Gminy Kościan informuje, że rozstrzygnięto przetargi na wykonawców inwestycji gminnych:

1. Budowa budynku mieszkalno – socjalnego w Kurzej Górze.

Budynek murowany będzie metodą tradycyjną, jednokondygnacyjny, niepodpiwniczony. Będzie posiadał 12 mieszkań, w tym jedno mieszkanie przystosowane dla osoby niepełnosprawnej. Obiekt będzie miał powierzchnię użytkową 511,80 m² i będzie zwieńczony dachem płaskim pokrytym papą termozgrzewalną. Wartość inwestycji: 1.040.377,61 zł brutto. Wokonałca: Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Kielczewie. Termin realizacji: do 31 lipca 2009r.

2. Rozbudowa szkoły podstawowej w Kielczewie, budynek w Kokorzynie.

Budowa sali gimnastycznej o wymiarach 12x22m i konstrukcji szkieletowej, połączonej z istniejącą szkołą jednokondygnacyjnym budynkiem z dachem dwuspadowym, w którym znajdują się sale lekcyjne z zapleczem sanitarnym. Zaplecze szatniowe zaprojektowano bezpośrednio przy sali gimnastycznej. Wartość inwestycji: 1.230.678,77 zł brutto. Wokonałca: Przedsiębiorstwo Budowlane BUDOMONT sp. z o.o. w Kościanie. Termin realizacji: do 31 lipca 2009r.

3. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Turwi

Budowa obiektu szkolnego obejmuje głównie salę gimnastyczną o wymiarach 12x22m z dachem dwuspadowym oraz strefą wejściową z salką klubową usytuowaną w szczycie budynku. Połączenie sali z istniejącą szkołą zaprojektowano w formie jednokondygnacyjnego budynku z dachem jednospadowym i maksymalnymi przeszkleniami. Zaplecze szatniowe zaprojektowano w istniejącej szkole, przebudowując jedną z klas. Dodatkowo zmieniono przeznaczenie jednej klasy na salkę dzieci przedszkolnych w wieku 3-6 lat. Wartość inwestycji: 1.017.959,57 zł brutto. Wokonałca: Prywatne Przedsiębiorstwo Przygotowania i Realizacji Budownictwa KONTRAKT sp.j. z Wilkowic. Termin realizacji: do 31 lipca 2009r.

4. Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Racocie

Przedmiotem zamówienia jest rozbudowa oczyszczalni ścieków w Racocie, polegająca m.in. na zwiększeniu jej przepustowości do 600 m³/dobę. Wartość inwestycji: 4.246.733,07 zł brutto. Wokonałca: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe PRO-MET sp.j. z Koźmina Wielkopolskiego. Termin realizacji: 30 września 2009r.

„Obrzanie” na wakacjach

W okresie wakacji letnich dzieci z zespołu „Obrzanie” ze szkoły podstawowej w Kielczewie wyjechały nad morze. W dniach 27-29 czerwca 2008 r. we Władysławowie odbywały się Centralne Obchody Dni Morza, w programie których był również występ zespołu. W swoim programie dzieci wykonały znane tańce i przyśpiewki wielkopolskie, nie przeszkodził im nawet brak prądu spowodowany gwałtowną burzą. Zaprezentowały się znakomicie i otrzymały gromkie brawa. Grupa kościańska usłyszała słowa uznania między innymi od byłej Miss Polonia - Ewy Wachowicz, która była zaangażowana w organizację obchodów. Kościancy mieli okazję zrobić sobie zdjęcia z Panią Ewą, otrzymali też autografy. Dzieci miały możliwość uczestniczenia w wielu atrakcjach przygotowanych przez organizatorów. Cieszy nas fakt, że praca z dziećmi przynosi takie efekty, że zespół „Obrzanie” rozśławia Ziemię Kościańską. Pochwała należy się oczywiście dzieciom, ale przede wszystkim kierownictwu zespołu, który pracuje na te sukcesy. (ap)

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kościanie zaprasza na

XXIII Biegi im. Dezyderego Chłapowskiego
które odbędą się w sobotę 4 X 2008r.
o godz. 11.00 przy Pałacu w Turwi.

Bieg główny na dystansie 10 km.

Biegi młodzieżowe na dystansach
od 500m do 2000m.

Zgłoszenia szkół i klubów

w siedzibie OSiR-u do 2 października.

Zgłoszenia indywidualne w dniu imprezy
w sekretariacie zawodów od godz. 9.00.

Regulamin na stronie internetowej Gminy Kościan

Dożynki gminne 2008

Zgodnie z tradycją na przełomie sierpnia i września organizowane są doroczne uroczystości święta plonów. Tegoroczne Dożynki Gminne obchodzono uroczysto w dniu 31 sierpnia w Starym Luboszu. Uroczystości zainaugurowała Msza Św. dziękczynna odprawiona w kaplicy w Starym Luboszu. Pod koniec Mszy ksiądz poświęcił ofiarowane przez rolników dary ofiarne w postaci wieńców. Po mszy świętej korowód dożynkowy przemarszerował na teren boiska przy szkole podstawowej.

Po dotarciu na miejsce dalszych uroczystości zebrani goście zostali przywitani przez dyrektora szkoły – Panią Iwonę Gaertig. Następnie głos zabrał Pan Antoni Chyra, który rozpoczął część oficjalną dożynek, podczas której na ręce Wójta przekazany został przez starostów - Państwo Iwonę Maćkowiak i Piotra Hertmanowskiego - symboliczny chleb dożynkowy. W swoim wystąpieniu Wójt Henryk Bartoszewski zwrócił się w szczególności do rolników i ich rodzin ze słowami podziękowania za trud codziennej pracy na roli, oraz życzeniami by nikomu tego chleba nie zabrakło na domowym stole. Po wystąpieniu Wójta na scenę został wniesiony wieniec Gospodarzy dożynek czyli mieszkańców Starego Lubosza. Po części obrzędowej delegacje poszczególnych wsi wraz z przyniesionymi wieńcami podchodziły do Wójta, zastępcy Wójta oraz Przewodniczącego Rady Gminy i następował akt przekazania chleba jako symbol pokoju i dziękczynienia za plony.

W programie Święta Plonów odbyła się również biesiada w wykonaniu zaproszonego gościa Pana Romana Gerczaka, który serwując dużą dawkę starych przebojów wspaniale rozbawił publiczność. Podczas biesiady „Kokorzynianki” i „Samosie” częstowały przybyłych gości pysznym drożdżowym ciastem. Po prawie dwugodzinnym koncercie w nastroju muzyki „z tamtych lat”, przyszedł czas na zespół „FLASH”. Publiczność bawiła się i tańczyła do późnych godzin nocnych. Dodatkową atrakcją była degustacja tradycyjnych potraw: bigosu, swojskiej kielbasy oraz domowych ciast.

Ponadto w Gminie Kościan w okresie dożynkowym odbyło się 20 wiejskich dożynek. Głównymi atrakcjami większości tych imprez były występy zespołów ludowych i dziecięcych, gry i zabawy dla dzieci, loterie fantowe. Po zakończeniu oficjalnych części uroczystości odbywały się zabawy taneczne.

Tegoroczne dożynki przeszły już do historii, nie pozostaje nic innego jak czekać do następnych, na które w imieniu Wójta i Rady Gminy Kościan już teraz zapraszamy.

(mm)

Creaton może rozpocząć budowę fabryki dachówek

W piątek 5 września 2008 roku w Pałacu Stadniny Koni w Racocie zostało wręczone zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej w Podstrefie Kościan Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na zaproszenie firmy Creaton Polska w uroczystości udział wzięli m.in. senator Małgorzata Adamczak, starosta kościański Andrzej Jęcz, samorządowcy Kościana oraz gminy Kościan i gminy Śmigiel, Piotr Dudziak dyrektor zarządzenia majątkiem PGNiG.

Członek zarządu firmy Creaton Polska Hans-Josef Berchtold przybliżył historię firmy Creaton, którą w roku 1886 założył jego pradziadek w Bawarii. Pani Hanna Sędziak, kierownik działu promocji i rozwoju WSSE, wręczyła dokument Panu Hans-Josef Berchtold podkreślając, że zezwolenie uprawnia do korzystania z pomocy publicznej. Zezwolenie pozwoli inwestorowi

podjąć działania w zakresie budowy fabryki dachówki w Widziszewie. Wartość inwestycji wynosi 240 mln PLN. Pan Hans-Josef Berchtold zaprosił wszystkich obecnych gości na dzień 19 marca 2009 roku, na uroczystość związaną z wmurowaniem kamienia węgielnego.

Dyrektor przyszłej fabryki Andreas Hapka poinformował, że główna hala zakładu będzie miała 300 m długości i 100 m szerokości. Będzie ona wyposażona w najnowocześniejszą w Europie linię do produkcji dachówek ceramicznych. Wójt Gminy Kościan Henryk Bartoszewski zapewnił, że gmina dołoży starań, by przygotowania i sama budowa fabryki przebiegały prawidłowo. List gratulacyjny na ręce prezesa Berchtolda przekazała senator Małgorzata Adamczak. Po obiedzie goście mieli okazję odbyć przejażdżkę bryczką po okolicy. (ap)

Symbolicznego przecięcia wstęgi dokonał Andrzej Jęcz, Starosta Kościański w towarzystwie Tadeusza Ilmera, dyrektora szkoły i Przemysława Kiący ucznia liceum.

Po remoncie szkoła ma nowe, ładne otoczenie.

Nowy rok w nowej szkole

W poniedziałek, 1 września 2008 roku uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego 2008/2009 w Powiecie Kościańskim odbyło się w Liceum Ogólnokształcącym w Śmiglu. Uroczystość inauguracji roku szkolnego połączono z otwarciem nowej części szkoły. Prowadzona od kwietnia inwestycja była największą tegoroczną, budowlaną inwestycją Powiatu Kościańskiego.

Symbolicznego przecięcia wstęgi dokonał Andrzej Jęcz, Starosta Kościański w towarzystwie Tadeusza Ilmera, dyrektora szkoły i Przemysława Kiący ucznia liceum.

Zwracając się do gości i uczniów starosta wyraził radość z faktu, że dzięki zrealizowanej inwestycji w sposób znaczący poprawią się warunki w jakich młodzi ludzie będą zdobywać wiedzę. Przyznał, że Liceum Ogólnokształcące w Śmiglu – o czym świadczy udział młodzieży w licznych konkursach, pozaszkolnych inicjatywach, a przede wszystkim wyniki w nauce i wyniki egzaminów maturalnych – to dobra, warta inwestycji szkoła. Jednak szkoła – podkreślał starosta – to nie budynek, ale głównie młodzież i jej relacja z nauczycielami. To właśnie ten kontakt, to spotkanie, jest najważniejsze. Andrzej Jęcz, życzył, by w powiększonej szkole to spotkanie zaowocowało dobrymi wynikami w nauce. Starosta życzył młodzieży, by nowy rok szkolny był dla

nich dobrym rokiem, bo nauka w liceum, w szkole średniej to najważniejszy – podkreślał starosta – czas w życiu człowieka. Wówczas kształtuje się charakter i osobowość. Na koniec starosta zaapelował do młodzieży, by myśląc o swojej przyszłości chcieli ją budować nie na emigracji, ale w ojczyźnie. Młodzi, wykształceni ludzie są naszym największym bogactwem – mówił starosta Jęcz.

Zrealizowana inwestycja to przede wszystkim dobudowany do szkoły duży, 66 metrowy, kwadratowy hol. To miejsce – tak jak w dniu inauguracji roku szkolnego – będzie spełniało funkcje auli. W nowej części znajduje się główne wejście do szkoły, pomieszczenia sanitarne, których brak był największym mankamentem placówki i portiernia. Kubatura nowego budynku to 500 metrów sześciennych. W ramach prac inwestycyjnych wyremontowano otoczenie szkoły. Zamontowano nowe ogrodzenie przy ulicy i płot na tyłach szkoły. Plac przed budynkiem wyłożono kostką, zamontowano ławki i posadzono krzewy.

Prace wykonało Przedsiębiorstwo Budowlane BUDOMONT z Kościana. Koszt zakończonej inwestycji to prawie 600 tys. złotych, pieniądze na budowę pochodziły z budżetu powiatu. **bj.**

Będą pieniądze na drzewa

Starostwo Powiatowe w Kościanie otrzyma pieniądze na zadrzewianie dróg śródpolnych na terenie Parku Krajobrazowego im. gen. D. Chłapowskiego. Opracowany projekt przewiduje nasadzenia drzew na terenie gminy Kościan, Czempin oraz Krzywiń. Zadrzewieniami objętych zostanie sześć dróg śródpolnych leżących na obszarach wsi: Wysoko, Kopaszewo, Gorzyce, Turew. Łącznie w ramach projektu zostanie zalesionych prawie 8 km dróg o powierzchni około 5 hektarów. *Nasze działania z jednej strony wynikają z tradycji i nawiązują do dziewiętnastowiecznej inicjatywy Dezyderego Chłapowskiego, a z drugiej są ważne dla ekologii. Zalesienia śródpolne ograniczą erozję gleby, są naturalnym siedliskiem dla owadów, ptaków, drobnej zwierzyny, spełniają funkcję wiatrochronów* – wyjaśnia Andrzej Jęcz, Starosta Kościański. *Cieszy nas, że nasz wniosek, który przygotowaliśmy wspólnie z naukowcami z Polskiej Akademii Nauk z Turwi i z pszczelarzami, został najlepiej oceniony i, że decyzją Zarządu Województwa otrzymamy środki na realizację tak ważnego z punktu ekologii i tradycji zadania. Wielkopolska, a także Powiat Kościański ma najmniejsze zalesienie w skali kraju. Naszymi działaniami może uda się tą sytuację trochę poprawić* - przyznaje Andrzej Jęcz.

W ramach zalesiania zostaną posadzone brzozy, wiąz, modrzewie, sosny, wierzby, leszczyna oraz śliwy i grusze. Koszt projektu to 165 tys. złotych. Kwotę 115 tys. powiat pozyskał ze środków zewnętrznych. Starostwo Powiatowe przygotowało i złożyło już kolejny wniosek na zalesianie. W ramach drugiego projektu, którego wartość wynosi ponad 253 tys. złotych ma zostać zalesionych 16 km dróg śródpolnych w granicach miejscowości: Choryń, Darnowo, Wysoko, Racot, Jerka, Łuszkowo, Rabiń, Rogaczewo Wielkie. **bj.**

Dożynki Wojewódzko – Diecezjalne w Ślesinie

W niedzielę, 31 sierpnia 2008 roku w Ślesinie koło Konina odbyły się Dożynki Wojewódzko-Diecezjalne. W ubiegłym roku gospodarzem Dożynek Wojewódzko-Archidiecezjalnych była Ziemia Kościańska.

Główne uroczystości dożynkowe rozpoczęła uroczysta dziękczynna msza święta odprawiona nad brzegiem jeziora, nieopodal kościoła p.w. św. Mikołaja Biskupa i Dobrego Pasterza. *Pierwszym motywem dziękczynnej mszy świętej jest radość i wdzięczność za plony* – mówił w homilii biskup włocławski ks. Wiesław Alojzy Merling. *Lecz żywność i chleb nie tylko zależy od naszej pracy i od naszego wysiłku – podkreślił. Dzisiejszego wieczora 800 milionów ludzi zaśnie z uczuciem głodu. 500 milionów dręczonych jest koszmarem biedy. Znamy z telewizji obrazy*

Delegacja dożynkowa z Powiatu Kościańskiego.

Dotacje dla 11 osób

Jesteście Państwo przykładem. Nasze dzisiejsze spotkanie ma zachęcać innych do podjęcia próby stworzenia sobie miejsca pracy – mówił do osób otrzymujących dotacje Andrzej Jęcz – Starosta Kościański. Spotkanie, w czasie którego kolejnych 11 osób otrzymało z rąk starosty umowy na dotację odbyło się w poniedziałek, 15 września w Starostwie Powiatowym w Kościanie.

Do tej pory dotacje dla osób rozpoczynających własną działalność gospodarczą otrzymały 293 osoby. Pierwszych dotacji udzielono w listopadzie 2004 roku.

Starosta, odbierającym umowy życzył sukcesów na rynku, wielu klientów i zleceń, a przede wszystkim tego, by otwierane przedsięwzięcia przynosiły oczekiwany zysk, tak, by w przyszłości, powstające właśnie jednoosobowe firmy mogły dać pracę innym.

Wysokość przyznanych dotacji to średnio kwota 13 tys. złotych. Przyznane środki zostaną przeznaczone m.in. na prowadzenie usług ogólnobudowlanych, kosmetycznych, brukarskich, edukacyjno-artystycznych, a także na prowadzenie pracowni projektowo-budowlanej, gabinetu masażu, pracowni graficznej, pracowni zajmującej się projektowaniem wnętrz i mebli oraz na produkcję konstrukcji metalowych. **bj.**

Wolne środki dla osób niepełnosprawnych

Informujemy, że Powiatowy Urząd Pracy w Kościanie posiada środki finansowe z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), które mogą być przeznaczone na bezwrotne dotacje dla osób chcących podjąć działalność gospodarczą. Z programu skorzystać mogą wyłącznie osoby niepełnosprawne.

Osoby zainteresowane samozatrudnieniem, muszą posiadać aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności i musza być w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowane jako bezrobotne lub poszukujące pracy. Zapraszamy do wnioskowania o wsparcie. Maksymalna kwota dotacji wynosi piętnastokrotność przeciętnego wynagrodzenia. W chwili obecnej jest to kwota około 42 tys. złotych. Wszystkich zainteresowanych prosimy o zgłaszanie się do Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie przy ulicy Ks. Prymasa Wyszyńskiego 8 lub telefonicznie pod numerem 065-512-10-55. **bj.**

ludzkich szkieletów, ludzi z puchnącymi z głodu brzuchami. Z drugiej strony w krajach najbogatszych umierają ludzie z przejedzenia. W dniu dziękczynienia za plony warto o tym pamiętać, gdy w centrum naszej uwagi jest chleb – przekonywał ks. biskup.

Zbiory rolników Ziemi Kościańskiej reprezentował wieńiec, który zaprezentowali w uroczystym korowodzie tancerze z Zespołu Pieśni i Tańca Żeńcy Wielkopolskiej; Oliwia Andrzejewska, Lukrecja Nowak, Krzysztof Ratajczak i Gracjan Andrzejewski. Wieńiec i stroje szlacheckie delegacji były pochlebnie komentowane przez obserwujących maszerujący ulicami miasteczka korowód.

Dalsze uroczystości dożynkowe w tym dożynkowy obrzęd odbyły się na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji. Program artystyczny, poprzedzony wystąpieniami gospodarzy, przedstawiły Zespoły Folklorystyczne „Dębowiacy” z Sompolna oraz „Kościelec” z Kościelca. Przed uroczystościami, w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Ślesinie, otwarto Wystawę Rolniczą.

Gospodarzami tegorocznych dożynek był Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak, Biskup Włocławski, Wiesław Mering, Starosta Koniński, Stanisław Bielik oraz Jan Niedźwiedziński, Burmistrz Miasta i Gminy Ślesin. **bj.**

Urząd Powiatowy. Pismo informacyjne. Redagują Starostwo Powiatowe w Kościanie, Urząd Miejski w Kościanie, Urząd Gminy w Kościanie. Nakład 8 tys. egz.
Powiat: 065 512 08 25; e-mail: powiatkoscian@post.pl; Internet: www.powiatkoscian.pl
Miasto: 065 512 11 11; e-mail: koscian@koscian.pl; Internet: www.koscian.pl
Gmina: 065 512 10 01; e-mail: sekretariat@gminakoscian.wokiss.pl; Internet: www.gminakoscian.wokiss.pl